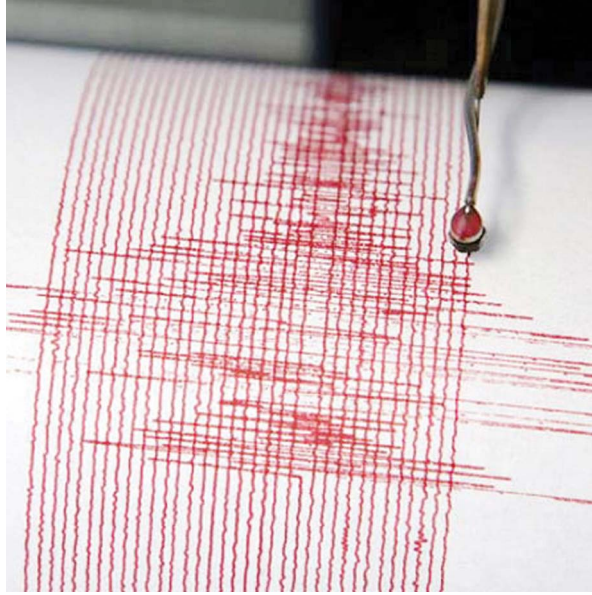

“Türkiye’de Deprem Gerçeği ve Makina Mühendisleri Odası’nın Önerileri” Raporu Açıklandı

“Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı 2011-2023” TMMOB`nin Görüşleri Alınarak Yeniden Düzenlenmelidir

Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi (AFAD) Başkanlığı koordinatörlüğünde Deprem Danışma Kurulu ve bazı ilgili kurum ve kuruluşların katılımıyla hazırlanan “Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı 2012-2023” (UDSEP), 18.08.2011 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. UDSEP belgesinin hazırlık süreci, “Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”te de belirtilen yöntemle aykırı olarak birliğimiz TMMOB`nin yapacağı katkıları kapsamadığı gibi, TMMOB`nin 03.08.2011 tarihinde AFAD Başkanlığı’na ilettiği görüşler de dikkate alınmadan yayımlanmış bulunmaktadır. Böylesi bir belgenin bilimsel-mesleki-teknik otorite olan, anayasal çerçevede kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu ve kamu tüzel kişiliği statüsündeki TMMOB`nin katkısı alınmaksızın hazırlanmış olmasının yaratacağı sorunlar, UDSEP gibi son derece gerekli bir adımı daha baştan sorunlu kılmaktadır.

Planın tamamında önemli yaklaşım yanlışlıkları bulunmaktadır. Örneğin “Giriş” bölümünde yer alan “Kamu-Özel Sektör İşbirliği” yaklaşımının, deprem gibi komplike ve tamamen kamusal düzeydeki bir sorumluluk alanına sokulması oldukça sakıncalıdır. Zira bu yaklaşımın, belirli bir alana yönelik işbirliğinin ötesinde, kamu idari yapısı ile kamusal hizmetleri serbestleştirip, özel sektöre daha fazla alan açma ve

söz konusu alanları özel sektöre terk etmeye yönelik bir uygulama olduğu göz ardı edilmemelidir.

Diğer yandan, UDSEP eylem ve yaklaşımlarıyla, afetlere/depremlere karşı güvenli yaşam için yapılması gerekenler sorununu teknik bir sorun olarak göstermekte, depremlerle mücadelenin sosyo-ekonomik boyutundan uzak durmaktadır. Bu durum yukarıda da belirttiğimiz gibi UDSEP`in hazırlanmasındaki eksik katılımın ve böylece eksik bırakılan sosyal, siyasal ve ekonomik halkaların bir sonucudur.

Mühendisliğin Kamusal Hizmetten Tasfiyesi Öngörülmektedir

Ülkemizde 81 ilin 55`inin Birinci Derece Deprem Bölgesi`nde bulunmasına karşın Yapı Denetim Yasası`nın 2001`de yalnızca 19 ili kapsamaması, tüm illeri ise ancak 1 Ocak 2011`den itibaren kapsamış olması; Deprem Şurası, Ulusal Deprem Konseyi gibi oluşumların devre dışı bırakılması ve mühendislik, mimarlık hizmetlerine gereken önemin verilmemesi, deprem önlemlerinin

Makina Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Ali Ekber Çakar, güncellenerek tekrar yayımlanan “Türkiye’de Deprem Gerçeği ve Makina Mühendisleri Odası’nın Önerileri Oda Raporu”ndaki temel hususları Marmara Depremi’nin 13. yıldönümünde kamuoyunun dikkatine sunan bir basın açıklaması yaptı.

ülkemizdeki yetersizliğine ilişkin ciddi ipuçları sunmaktadır.

Türkiye’de 18 milyonu aşan yapı stokunun yüzde 67’si ruhsatsız ve kaçak, yüzde 60’ı 20 yaş üzeri konutlardan oluşmakta ve yüzde 40’ı oturulamaz ve depreme karşı güçlendirilmesi gerekir durumdadır. Bu noktada yapı denetimi konusu birinci derecede önem taşımaktadır.

Bu gerçeklere karşın ilgili Bakanlık tarafından 2010–2014 yıllarını kapsayacak olan Stratejik Plan kapsamındaki “Stratejik Yönetim Projesi Süreç Raporu”nda dile getirilen, “Çok sayıda binanın detaylı mühendislik hesapları ile deprem güvenliğini belirlemek hem insan kaynağı hem de finansal açıdan mümkün değildir” yaklaşımı, bilimsel teknik gereklilikler açısından kabul edilemez niteliktedir ve mühendisliğin kamusal hizmetten tasfiyesini öngörmektedir. “İnsan kaynağı” gerekçesindeki mühendislik faktörünün işsiz mühendisler gerçeğinin atlanarak değerlendirilmesi ve detaylı mühendislik hesapları gereklerinin bir “maliyet”

ve “finansal” sorun olarak görülmesi, toplumun can ve mal güvenliğinin nasıl geriye atıldığını göstermektedir.

“6306 Sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun” Yeni Afetler Doğuracaktır

Tüm eksiklikleri ve yanlışlarıyla “6306 Sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun” 31 Mayıs 2012’de resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Artık, Bakanlar Kurulu, Bakanlık ve TOKİ, yüzde 90’ı deprem riski altında gerekçesiyle ülke toprağını hiçbir kayıt ve koşula bağlı olmaksızın istediği imar hareketine açabilecektir. Uygulamada gerek bireyin ve bölge halkının hakkını, gerekse kamu yararını koruma altına alan yasa hükümleri devre dışı bırakılmakta ve idarenin denetim yollarından olan yargısal denetim yolu kapatılmaktadır. Kendini hukukla sınırlandırmayan, kişilere hukuk güvenliği tanımayan bu Kanun’un yasalaşması, yasama organının sosyal hukuk devleti ilkesinden kamu adına vazgeçmesi anlamına gelmektedir.

Ülkemizin bir deprem ülkesi olduğu ve imar afları, denetimsizlik nedeniyle sağlıksız hâle gelen kentlerde yeni bir yapılanmaya gerek olduğu hepimizin malumudur. Ülke mühendis ve mimarlarını yok sayan bu Kanun ile mühendislik ve mimarlık hizmetleri ulusal ve uluslararası şirketlere teslim edilecek, ülke kaynakları kamu yararı göz ardı edilerek, denetimsiz şekilde insan unsuru ile ilişkilendirilmeyecek “marka şehir” lere heba edilecektir. Kamusal hizmet kavramını yok eden, insana, doğaya, tarihe, kültüre ait ne kadar değer varsa bunları ranta araç eden, yerinden yönetim kuruluşlarını demokratik esaslara aykırı olarak merkezi idarenin emrine amade eden bu Kanunu toplum yararına görmemiz olanaklı değildir. Kamuoyuna “Afetleri Önleme Yasası” olarak sunulan bu Kanun’un doğuracağı afetler daha ağır sonuçlara yol açacaktır.

Bu sorunun çözümü; planlama, imar, kentleşme, yapı ve afet alanlarında bilimsel, sosyal ve bütünlükçü yasal düzenlemelerle mümkündür. Afet Kanu-

nu derhal geri çekilmeli, temel hak ve özgürlükleri gözeten, ülke kaynaklarını yok etmeyen, sosyal devlet ilkesini yadsımayan, oy ve kâr kaygısı gütmeyen, bütünlükçü ve idareyi de bağlayan tutarlı bir düzenleme ve tüm ilgili tarafların katılımıyla yeniden hazırlanmalıdır.

Deprem sorununa kalıcı önlemler için öneriler:

Deprem sorununa güvenli önlemler açısından yapılması gereken bazı temel hususlar şunlardır:

- Yapı denetimi uygulamasını yönlendiren kararlar, ilgili bütün kurum ve kuruluşların katılımıyla oluşturulmalıdır. İmar, Yapı, Dönüşüm Alanları, Yapı Denetim ve Afet Yasaları; TMMOB ve bağlı ilgili Odalar, üniversiteler ve ilgili kesimlerin katılımıyla düzenlenmeli; bu kuruluşlar mevzuat süreçlerinin asli unsurları olarak tanınmalıdır.
- Mevcut Yapı Denetim Yasası’nın öngördüğü, ticari yanı ağır basan yapı denetim şirketi modeli yerine; uzmanlık ve ahlaki niteliklere sahip yapı denetçilerinin etkinliğine dayalı, meslek odalarının sürece etkin katılımını sağlayacak yeni bir planlama, tasarım, üretim ve denetim süreci modeli benimsenmelidir. Mevcut yasa iptal edilerek yeni bir yasa çıkarılmalı; 3194 sayılı İmar Yasası ve bağlı ikincil mevzuat, söz konusu model esas alınarak yeniden düzenlenmelidir.
- Bütün kamu yapıları yasa kapsamına alınmalı; TOKİ, KİPTAŞ vb. kuruluşların inşaatlarının denetimi yeni yapı denetim sistemine dahil edilmelidir.
- Denetçi belgeleri ve takibi ile yapı denetimi mekanizmasında yer alan meslektaşların sicillerinin tutulması ve meslek içi eğitimler, TMMOB’ye bağlı Odalarca yapılmalıdır.
- Bina ve doğal eki mekanik tesisatının tasarım, üretim ve bakımında üretenler ve denetleyenler Makina Mühendisleri Odası tarafından belgelendirilmiş konunun uzmanı

mühendisler olmalı, bu husus bütün yasal düzenlemeler ve Yapı Denetimi Yasası’nda yer almalıdır.

- I. ve II. sınıf gayri sıhhi müesseseler kapsamındaki endüstriyel tesislerin birbirlerine güvenlik-yaklaşma mesafeleri konusunda gerekli çalışmalar yapılarak standart ve koşullar imar mevzuatına aktarılmalı; bu mesafeler içindeki alanlar Bakanlar Kurulu Kararı ile “afet bölgesi,” “yapı yasaklı alan” ilan edilmelidir.
- Okullar, hastaneler başta olmak üzere kamu yapılarının depreme karşı güvenli olup olmadıklarının konunun uzmanı mühendisler tarafından tespitine yönelik çalışmalarda; üniversiteler, TMMOB’ye bağlı ilgili Odalar ve belediyeler yer almalıdır.
- Sağlık, su, yağmur suyu, atık-sıcak-kızgın su, buhar, kızgın yağ, ısıtma, soğutma, asansör, doğalgaz, LPG, sanayi gazı, yakıt, acil durum, ışıklandırma, yangın, elektrik, yalıtım, güvenlik, depolama, havuz, iletişim ve ulaştırmaya ilişkin tüm tesisat uygulamaları deprem, acil ve afet durumları açısından incelenmeli, TMMOB’ye bağlı ilgili Odalar eğitim, belgelendirme ve denetim süreçlerine tabi olmalıdır.
- Doğalgaz, elektrik, ısıtma kazanları, jeneratörler ve gaz tesisatları için erken uyarıcı ve gaz/akım kesici sistemler uygulanmalı, denetimleri meslek odalarınca yürütülmelidir.
- Doğalgaz firmalarının Makina Mühendisleri Odası’ndan yetki belgeli mühendislerle çalışması sağlanmalı; doğalgaz projeleri ve montaj denetimleri Makina Mühendisleri Odası’nın mesleki denetiminden geçirilmelidir.
- Yapı Sigortası ve Mesleki Sorumluluk Sigortası sistemine bir an önce geçilmelidir. MMO, bütün yetkilileri bu konularda gerekli adımları atmaya ve işbirliğine çağırılmaktadır.

Ali Ekber ÇAKAR

*TMMOB Makina Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı*